

Party u afganistanskom skvotu

Bojan Mucko

Bio je kraj prosinca 2020. godine i nakon tromjesečnog volontiranja bližio se Danin posljednji vikend u Bihāću. Petak navečer je bio posljednja prilika da svi zajedno, nas petero volontera, odemo na *party* do obližnjeg skvota. Kod Afganistanaca. Onih dobrih, dodaje netko, ne onih s noževima. Dečki nas zovu stalno, svaki put kad nam ostave mobitele na punjenje – sve nas kao *Habibi* tim (v. **distro**) – a možda najviše ipak Danu. Po dogovoru smo kupili dva pileta, napravili salatu, a ja sam (kao i obično) skuhao improviziranu rižu sa sastojcima koje smo imali u frižderu. Uzeli smo i tanjure i sve to složili u dvije plave Ikea vrećice u kojima se i inače do kombija nose paketi pripremljeni za distro. Par minuta vožnje cestom i skrećemo na makadam. Nakon cirka dva kilometra vožnje kroz zaraslo polje blatnjavom cestom, parkiramo u mrklom mraku ispred ruševnog industrijskog ili možda nekadašnjeg skladišnog objekta. Ogromna hala od koje je ostao samo betonski temelj i ogoljeni plavi konstrukcijski skelet. Palimo svjetiljke i uzimamo plave vreće iz kombija. Sergej i Dana znaju put. Uokolo je sve obraslo visokim raslinjem, osim čistine bijele plohe temelja kroz koju samo mjestimično izbijaju biljke. Prolazimo tom betonskom čistinom kroz visoki plavi, šuplji skelet koji na pozadini noćnog neba djeluje nadrealno, kao nedovršeni kompjuterski 3D prikaz. S druge strane skeleta dočekuju nas veseli, prijateljski glasovi. Tek nakon izlaska iz hale, s desne strane nazire se zidana ruševina male prizemnice u koju su se smjestili naši domaćini, vjerojatno objekt nekadašnjeg ureda vezanog uz halu.

Dečki nas dočekuju na pragu i izlaze nas pozdraviti. Grlimo se svi redom, nas petero i njih desetak. Prvo topli, nježni zagrljaj desnom rukom, pa rukovanje. Smijeh dobrodošlice i tiha, vesela svečanost susreta usred mračnog polja. Njihov privremeni dom zaštićen je obraslim šljunčanim brežuljcima. Kroz maglu se probijaju difuzna, plavkasta svjetla grada, a iznutra treperi i priziva narančasta svjetlost vatre. Osjećaj sigurnosti, kao da je cijela scena zaštićena nekim prozirnim, neprobojnim štitom. Dom u koji nas uvode kroz širom otvorena vrata sveden je na gole zidove. Rupa u zidu na mjestu bivšeg prozora nalazi se odmah lijevo od ulaza u prvu od dvije male prostorije. Uz rubove prostorije uredno su posložene vreće za spavanje i stvari, a čiste, meke, sive deke s uzorkom pokrivaju pod prostorije. Kao i domaćini, izuvamo cipele i sjedamo svi zajedno na pod, u veliki krug oko vatre zapaljene u dotrajaloj, improviziranoj metalnoj peći u sredini prostorije. Nisar najbolje priča engleski, a čini se i kao da je najstariji. U svakom slučaju, na neki način je glavni. Preuzima ulogu voditelja ceremonije i sa šarmantnim smiješkom nas moli ili nalaže da se predstavimo imenom i podrijetlom. Najdalje od njega sjedi Sergej iz Njemačke, pa s desna na lijevo, Dana iz SAD-a, Louise iz Francuske, Fabian iz Belgije i ja, iz Hrvatske. Svi mi u tom krugu, u trenu predstavljanja postajemo nacionalni predstavnici. Na spomen Hrvatske, svi kratko zastanu, a ja iskoristim pripremljenu repliku s lošom *stand up* isprikom za svoju nacionalnost. Reakcija je, kao i do tada, bila pokoji blagi osmijeh, ali Nisar koji je sjedio odmah do mene, obratio mi se zamišljeno: „Ne želim te osuđivati ni ništa, ali dal znaš možda zašto nas tako tuku?“

Pitanje mi je postavljeno bez ikakvog patosa, s pogledom direktno u oči, kao da naprosto treba pomoć u rješavanju zagonetke o kojoj već dugo mozga. Vatra mu je obasjavala samo desni dio lica, taman dovoljno da mi se njegovi ožiljci po obrvama i sljepoočnicama zauvijek urežu u pamćenje. Iste takve ima i plavooki dečko koji je sjedio malo iza mene, a i drugi. Sličnost položaja i izgleda linija izaziva jezivi dojam potpisa. Tri, četiri centimetara dugačke linije obrve sijeku po dijagonali. Susret s hrvatskom policijom upisan u tijelo. Ali to nije glavna tema razgovora, nego samo usputni detalj oko kojeg se ne dramtizira, on je naprosto iznesen kao činjenica. Kao da im je topla, prijateljska atmosfera male svečanosti, koju su nam odlučili prirediti te večeri, bitnija od brutalnosti njihove svakodnevice.

11. 4. 2022.